

НРА «Рюрік» відзначає наступні ключові зміни в банківській системі України за результатами вересня 2015 року:

– Станом на 01.10.2015 р. **кількість банків**, що мають ліцензію НБУ на здійснення банківських операцій, становила 122 (в т.ч. 40 банківських установ з іноземним капіталом).

Загалом, на дату написання огляду, з початку 2014 року внаслідок погіршення платоспроможності, до 60 банківських установ було запроваджено тимчасову адміністрацію. З них за 50 банками вже було прийнято рішення про ліквідацію, в 9 працює тимчасова адміністрація, щодо одного банку (ПАТ «АСТРА БАНК») прийнято рішення про припинення тимчасової адміністрації та призначення куратора. Однією з вагомих причин визнання банків неплатоспроможними, крім порушення законодавства, що регулює питання запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, був недостатній рівень їх капіталізації, неспроможність акціонерів забезпечити належний рівень фінансової підтримки, а також непрозора структура власності банківської установи. У випадку неспроможності керівництва та акціонерів поліпшити фінансовий стан банку, ділова репутація таких фізичних осіб визначається НБУ як зіпсована. При цьому, згідно з нововведеннями НБУ, такі фізичні особи не зможуть обіймати ключові посади або бути акціонером банківської установи на строк від 3 до 10 років.

Наразі Регулятором здійснюються заходи щодо забезпечення прозорості структури власності банківських установ, запроваджено перевірку фінансового стану кінцевих бенефіціарів, суттєво підвищено вимоги до ділової репутації. У випадку нерозкриття комерційним банком інформації щодо його кінцевих бенефіціарів, НБУ може визнати такий банк проблемним, а також вжити ряд адміністративних та економічних заходів.

На динаміку зведених показників діяльності БСУ, що публікуються Регулятором без врахування неплатоспроможних банків, протягом останніх місяців вплинуло запровадження тимчасової адміністрації в декілька банківських установ, серед яких банк І групи за класифікацією НБУ.

– Станом на 01 вересня 2015 року сукупний **обсяг активів БСУ** становив 1 208,9 млрд. грн. На початок жовтня офіційний курс національної валюти щодо долара США складав 2 129,56 грн. / 100 дол. США (2 180,54 грн. / 100 дол. США станом на 01.09.2015 р.).

Протягом вересня 2015 року обсяг високоліквідних активів БСУ збільшився на 6,49 млрд. грн. Впродовж місяця НБУ здійснював підтримку ліквідності банків за допомогою кредитів овернайт та надання рефінансування шляхом проведення тендера. Середньозважена ставка за операціями склала 27,37%.

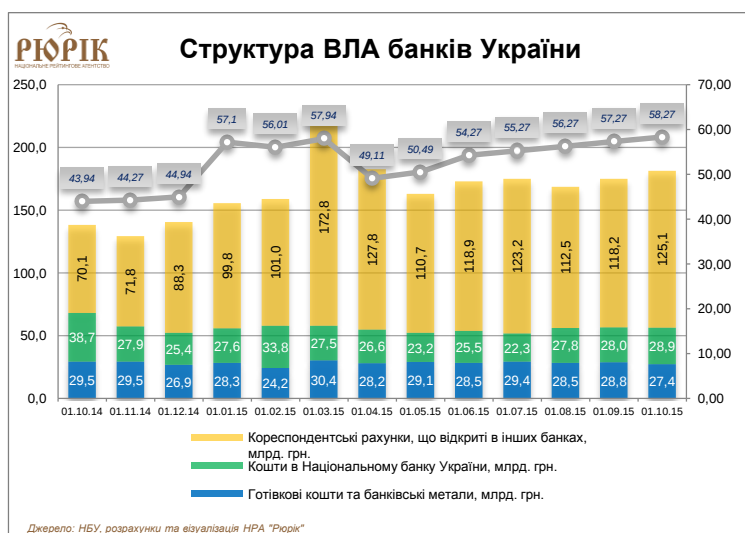
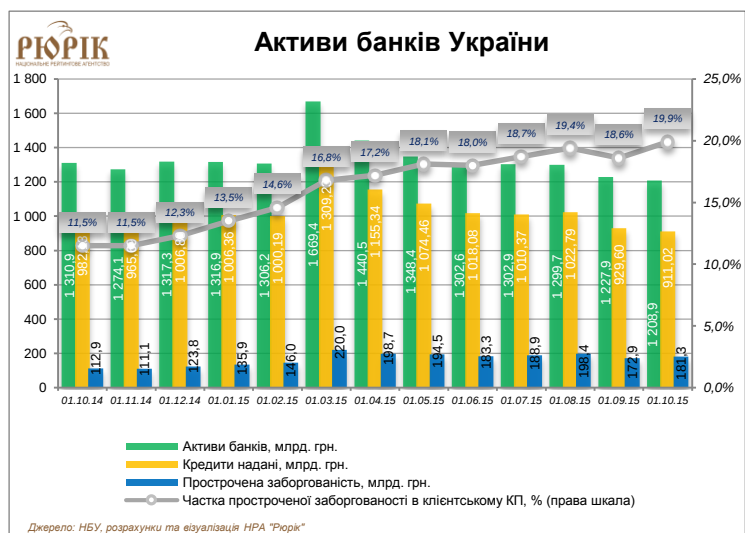
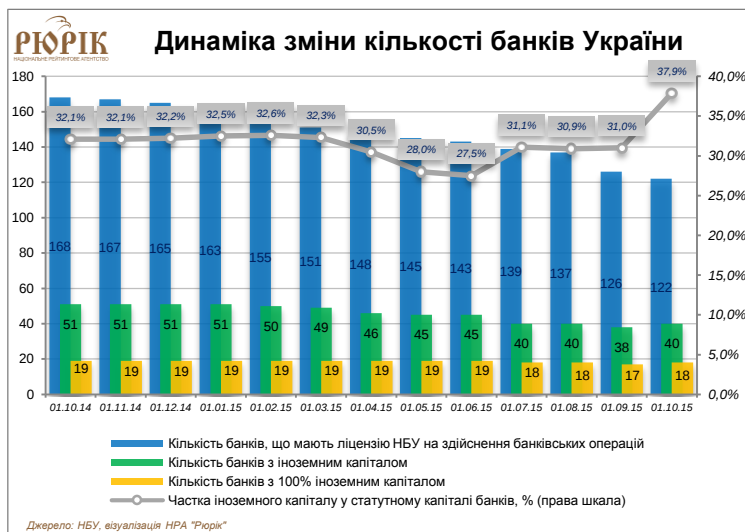
На дату написання огляду облікова ставка НБУ відповідає 22% (27% до 25.09.2015 р.). Деякому скороченню показника сприяло зниження інфляційних та девальваційних очікувань та відносна стабілізація ситуації на валютному ринку. В той же час, зважаючи на високий рівень інфляції (141% у річному вираженні, за останніми даними), облікова ставка, а отже і вартість залучення ресурсу для банківських установ, в найближчий час залишатиметься високою.

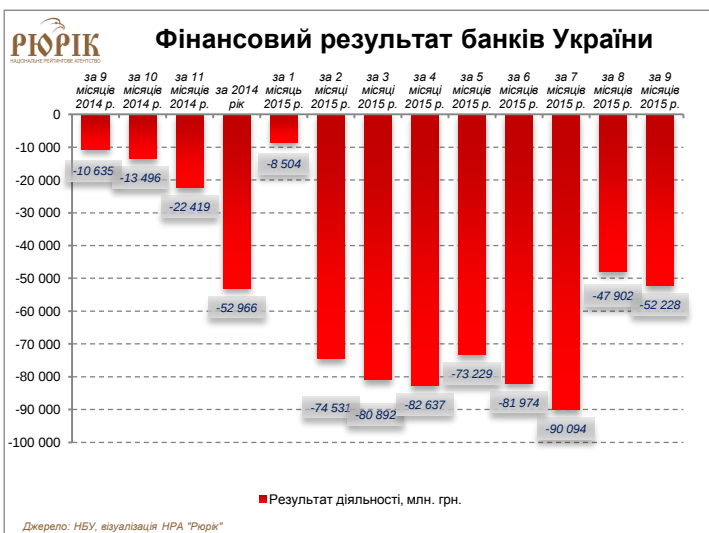
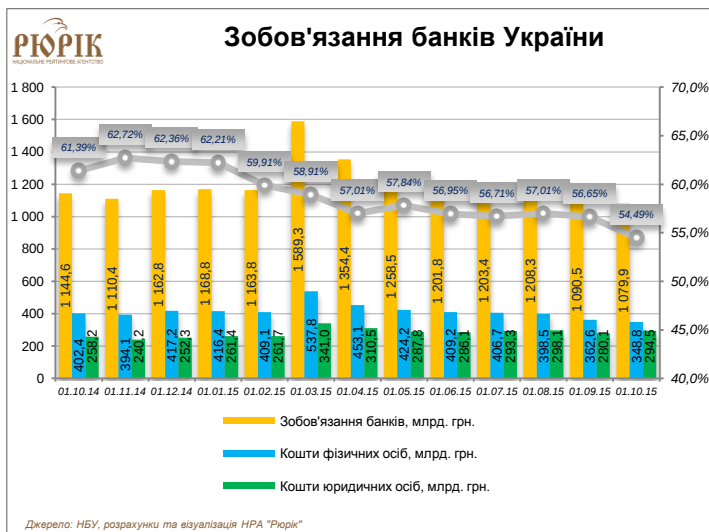
Зважаючи на високе значення облікової ставки, а також обмеженість доступу до залучення зовнішнього фінансування та кредитів від НБУ, наразі основним джерелом підтримки ліквідності банківських установ є кошти населення. Значна кількість банківських установ з метою збереження клієнтської бази та для підтримки ліквідності підтримує високі відсоткові ставки за вкладними рахунками, що свідчить про прийняття високоризикової стратегії.

Так, середньоринкова відсоткова ставка за строковими депозитами в національній валюті з початку року зросла з 10,9% до 14,0% (13,7% за короткостроковими та 22,2% за довгостроковими вкладками), в той час як в іноземній валюті – знизилась з 7,7% до 6,4% (6,1% за короткостроковими та 8,8% за довгостроковими вкладками).

Протягом вересня 2015 року обсяг портфеля ЦП дещо збільшився, що пов'язано зі зростаннями обсягу депозитних сертифікатів НБУ у власності комерційних банків. При цьому, обсяг ОВДП, що перебуває у портфелях банків, показав скорочення. Станом на 01.10.2015 р. портфель ЦП БСУ складає 171,42 млрд. грн. (в т.ч. 80,11 млрд. грн. – ОВДП, 47,24 млрд. грн. – депозитні сертифікати НБУ).

– Протягом вересня 2015 року обсяг **клієнтського кредитного портфеля** скоротився на 18,6 млрд. грн. та станом на 01.10.2015 р. складає 911,0 млрд. грн. Висока вартість

кредитного ресурсу, а також обмежена кількість позичальників з достатнім рівнем кредитоспроможності наразі суттєво стримують розвиток кредитування.

Незважаючи на зменшення з початку року обсягу валютних кредитів (в доларовому еквіваленті), їх частка кредитів в кредитному портфелі залишається суттєвою (52,72%). При цьому, близько 1/5 валютних кредитів були надані населенню (в т.ч. значна частка валютних кредитів була надана ще в 2008-2009 рр. на придбання і будівництво нерухомості).

Додатково зазначаємо, що Незалежною асоціацією українських банків (НАБУ) проводилася робота щодо підготовки власного проекту закону про реструктуризацію.

На дату написання огляду ініціатива НАБУ здобула форму законопроекту «Про реструктуризацію зобов'язань громадян України за кредитами в іноземній валюті, що отримані на придбання єдиного житла (іпотечні кредити)». Законопроект включає положення щодо реструктуризації валютних кредитів на суму до 2,5 млн. грн. (приблизно 150 тис. дол. США). Конвертація заборгованості проводитиметься за офіційним курсом НБУ на день реструктуризації. Передбачене також списання частини боргу позичальникам, які брали кредити для придбання єдиного житла, а також на купівлю землі для будівництва такого житла. Законопроект отримав повну підтримку НБУ та попередньо погоджений МВФ.

Враховуючи високий рівень макроекономічної невизначеності, досить високу вартість кредитного ресурсу та продовження бойових дій на сході України, що загалом негативно впливає на рівень кредитоспроможності позичальників, частка простроченої заборгованості залишається високою та складає 19,9% (без врахування неплатоспроможних банків).

На думку НРА «Рюрік», реальний обсяг неробочих кредитів є значно вищим, враховуючи той факт, що наразі банківські установи намагаються максимально реструктуризувати наявну проблемну заборгованість. Суттєве доформування резервів під активні операції значною мірою негативно впливає на рівень капіталізації банківських установ, що, в свою чергу, вимагає від їх власників додаткових фінансових впливів для підтримки бізнесу.

— З огляду на погіршення якості активів та збиткову діяльність, **обсяг власного капіталу** банків з початку року зменшився на 13% та станом на 01.10.2015 р. складає 129,0 млрд. грн. (дані представлено НБУ без урахування неплатоспроможних банків). Адекватність регулятивного капіталу станом на 01.10.2015 р., внаслідок виключення із розрахунку показника даних неплатоспроможних банківських установ, є вищою за гранично встановлений мінімум та складає 12,99%.

— Протягом вересня 2015 року сукупний **обсяг клієнтського портфеля** збільшився на 0,6 млрд. грн. та станом на 01.10.2015 р. складає 643,2 млрд. грн. Частка валютних вкладів в клієнтському портфелі є значною та складає майже 1/2. Незважаючи на поступове збільшення обсягу клієнтських коштів в національній валюті, передчасно стверджувати про відновлення довіри до БСУ. Високий рівень інфляції, що зумовлює зростання витрат на споживання, а також зниження реального рівня доходів населення поряд із значним рівнем макроекономічної невизначеності не сприяють швидкому відновленню клієнтської бази.

— За підсумками січня-вересня 2015 року **фінансовий результат** БСУ був від'ємним та становив (-) 52,23 млрд. грн. без урахування неплатоспроможних банків ((-) 10,64 млрд. грн. за підсумками січня-вересня 2014 року). Від'ємний фінансовий результат БСУ зумовлений в першу чергу погіршенням якості активів банків, що зумовлює необхідність подальшого доформування резервів і, в свою чергу, негативно впливає як на показники дохідності, так і на рівень капіталізації БСУ.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних Національного банку України (режим доступу: www.bank.gov.ua).

Відповідальний за випуск:
Директор з розвитку НРА «Рюрік»,
к.е.н., Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76.

Відповідальний аналітик:
Старший фінансовий аналітик НРА «Рюрік»,
Ярош Станіслава Сергіївна, тел. (044) 489-87-33 / 49 (вн. 703)

ТОВ «РЮРІК»

04053 Україна, м. Київ, вул. Артема, 37-41
+38 (044) 383 0476, +38 (044) 489-8733 / 49
e-mail: info@rurik.com.ua
www.rurik.com.ua